

Legemiddelindustrien

Til: Omstillingskommisjonen

Fra: Legemiddelindustrien

Dato: 23.09.2026

Innspill fra Legemiddelindustrien (LMI) til Omstillingskommisjonen

Helseindustri og livsvitenskap som del av Norges industrielle omstilling - Norge må bli bedre til å omsette kunnskap til konkurransekraft

Norge står foran en omfattende økonomisk omstilling. Petroleumssektoren har i flere tiår bidratt med høy produktivitet, store eksportinntekter og betydelig investeringskraft. Etter hvert som aktiviteten avtar, må andre næringer i større grad ta over rollen som motor for verdiskaping. Samtidig blir arbeidskraften knappere, produktivitetsveksten lavere og konkurransen om kapital, kompetanse og teknologi hardere. Da blir evnen til å utvikle konkurransedyktige og produktive næringer avgjørende.

LMI mener Norge må rette større oppmerksomhet mot hvordan vi utvikler og skalerer kunnskapsintensive næringer med høyt verdiskapings- og eksportpotensial. Helseindustri og livsvitenskap er blant de mest lovende eksemplene.

Norge har sterke forskningsmiljøer, høy kompetanse, en avansert helsetjeneste og gode teknologiske forutsetninger. Utfordringen er at vi i for liten grad klarer å omsette disse fortrinnene til investeringer, produksjon, selskapsvekst og eksport. Dette er ikke primært et helsepolitisk spørsmål, men et spørsmål om industriutvikling og konkurransekraft.

Helseindustrien er også relevant i et omstillingsperspektiv fordi Norge gradvis må utvikle nye vekstmotorer etter hvert som aktiviteten på sokkelen avtar. Omstillingen handler ikke bare om å skape nye arbeidsplasser, men om å utvikle næringer som kan bidra med høy produktivitet, eksportinntekter og investeringer i en økonomi med knappere arbeidskraft og lavere petroleumsaktivitet. Helseindustrien og livsvitenskap bygger på mange av de samme styrkene som har gjort Norge konkurransedyktig internasjonalt: høy kompetanse, avansert teknologi, sterke forskningsmiljøer, komplekse verdikjeder og evne til å omsette kunnskap til produkter og tjenester for globale markeder. Dersom Norge lykkes bedre med å utvikle og skalere

slike kunnskapsintensive virksomheter, kan de bli et viktig bidrag til fremtidig verdiskaping, eksport og omstillingsevne i norsk økonomi.

Norge trenger flere vekstnæringer med høy verdiskaping. Draghi-rapporten peker på at Europas utfordring ikke først og fremst er mangel på innovasjon, men manglende evne til å investere, skalere og konkurrere globalt. Den samme utfordringen gjelder Norge.

Vi har sterke kunnskapsmiljøer, betydelig forskningsaktivitet og mange gründerbedrifter. Men få virksomheter velger å skalere i Norge og vokse til internasjonale selskaper. Dette utgjør en tapt mulighet for Norge. Den kunnskapsintensive helseindustrien utvikler sine produkter for et internasjonalt marked med høy verdiskaping per ansatt. Verdiskapingen per ansatt i legemiddelindustrien i Norge er 2,4 millioner kroner, og for de største eksportbedriftene ligger den på 3,9 millioner kroner.¹

Samtidig har den potensial til å bidra til økt produktivitet også utenfor næringen selv – gjennom nye legemidler, diagnostikk, medisinsk teknologi og digitale løsninger som kan gjøre helse- og omsorgstjenestene mer effektive.

Den samfunnsøkonomiske gevinsten av helseindustrien strekker seg langt utover verdiskapingen i næringen selv. Nye legemidler, diagnostikk, medisinsk teknologi og digitale løsninger kan bidra til å øke produktiviteten i helse- og omsorgstjenestene, redusere sykdomsbyrden og gjøre flere i stand til å stå lengre i arbeid. I en situasjon hvor Norge står overfor knapphet på arbeidskraft og økende behov for helse- og omsorgstjenester, er dette av stor betydning. Investeringer i helseindustri kan dermed gi en dobbel gevinst: direkte gjennom økt eksport, verdiskaping og sysselsetting i kunnskapsintensive virksomheter, og indirekte gjennom bedre ressursutnyttelse, høyere produktivitet og reduserte kostnader i resten av økonomien. Helseindustrien representerer derfor ikke bare en vekstnæring, men også et virkemiddel for å møte noen av de viktigste samfunnsøkonomiske utfordringene Norge står overfor de kommende tiårene.

For Norge handler derfor utviklingen av helseindustrien ikke bare om næringspolitikk, men også om hvordan vi som samfunn kan skape mer verdiskaping med knappere tilgang på arbeidskraft og offentlige ressurser.

Hindre for omstilling

Norges største omstillingsutfordring er gapet mellom forskning og industri. Norge har over tid bygget sterke forsknings- og kompetansefortrinn der vi har et samfunn preget av høy grad av offentlig tillit, inkludert høy vilje til å dele data og delta i kliniske studier. Vi har flere nisjer innen forskning av høy kvalitet, særlig innen onkologi, immunologi, nevrovitenskap og ultralyd samt gode helsedata, inkludert mulighet til å knytte datakilder basert på en nasjonal unik identifikator.² Men verdiskapingen oppstår ikke når forskningen publiseres. Den oppstår når kunnskap utvikles til produkter, selskaper, produksjon og eksport.

Verdikjeden fra forskning til global virksomhet kan illustreres slik:

¹ [Legemiddelindustrien i tall – Legemiddelindustrien](#)

² [Building Norway's Life Science Industry | BCG](#)

Forskning → kommersialisering → kapital → utvikling → klinisk dokumentasjon → oppskalering → produksjon → eksport

I dag er virkemiddelapparatet og kapitalmarkedet i for stor grad organisert rundt enkeltledd i denne verdikjeden, og da i tidlig fase av verdikjeden. Det skaper «dødens dal» mellom forskning, kommersialisering og industriell skalering. Norge er relativt godt rigget for å finansiere forskning og tidlig innovasjon, men utfordringen blir større når kapitalbehovet øker og selskapene skal gå fra teknologi til industriell virksomhet.

Norge har et investeringsproblem – ikke et kapitalproblem. Internasjonalt skjerpes konkurransen om investeringer. EU har de siste årene beveget seg mot en mer aktiv industripolitikk, der konkurransekraft, teknologi, kapital, produksjonskapasitet og strategisk motstandskraft ses i sammenheng.

Dette er en viktig utvikling også for Norge.

Norge har begrenset tilgang på industriell investeringskapital, spesielt tidligfase venturekapital og kapital til produksjonsinvesteringer. Dette rammer skaleringen av helseindustrien hardt da dette er en næring hvor investeringene ofte er store, langsiktige og risikofylte. Bioteknologiske selskaper kan trenge betydelig kapital gjennom mange år før kommersielle inntekter oppstår og industriell produksjon krever store investeringer før første produkt er levert.

Skal Norge lykkes med omstillingen, må vi mobilisere mer privat kapital til produktive investeringer. Det betyr at virkemiddelpolitikken må vurderes i sammenheng med kapitalmarkedet, skattesystemet og institusjonelle investeringer. En nylig rapport fra Copenhagen Economics³ viser at den største barrieren i det norske økosystemet er mangelen på tidlig fase risikokapital, og at venture-kapitalinvesteringer i Norge ligger bak våre nordiske naboer og EU-gjennomsnittet.

Det rapporteres også fra de store produksjonsbedriftene at det heller ikke er konkurransedyktige insentiver og rammevilkår for produksjonsutvidelse og i etablering av ny produksjonskapasitet.

Konkurransekraft handler om mer enn forskning og innovasjon. Den internasjonale utviklingen viser at konkurransekraft i økende grad handler om tilgang til hele økosystemer. Investorer vurderer i tillegg til hvor gode forskerne/ideene er, også tilgang til kapital og kompetanse, energi og infrastruktur, klinisk kapasitet og produksjonsmulighet samt regulatorisk forutsigbarhet og tilgang til markedet.

Dette gjelder særlig for strategisk viktige teknologier og næringer med lange investeringshorisonter. Sterke forskningsmiljøer er en forutsetning for å utvikle helseindustrien, men like viktig er konkurransedyktige rammebetingelser for å bygge virksomheter rundt forskningsmiljøene. For å styrke konkurransekraften må det tilrettelegges for en helhetlig tilnærming der helse økosystemet styrkes.

Norge må koble næringspolitikk, forskningspolitikk og offentlig etterspørsel. Et særlig norsk konkurransefortrinn for helseindustrien er en moderne og godt utbygd offentlig sektor.

³ [Developing a thriving innovation and venture capital ecosystem in Oslo | Copenhagen Economics](#)

Innen helse har staten både forskningsmiljøer, infrastruktur, kompetanse og en svært stor kjøpekraft. Likevel fungerer ikke dette godt nok som et samlet økosystem for innovasjon og industriell utvikling. Offentlig sektor kan spille en langt større rolle som krevende kunde, referansemarked og testarena.

Dette handler ikke om å favorisere norske leverandører, men om å bruke offentlig etterspørsel mer strategisk for å løse offentlige behov og samtidig skape markeder for nye løsninger. Et mer innovativt hjemmemarked kan være avgjørende for at norske selskaper skal kunne utvikle løsninger som senere konkurrerer internasjonalt. Her bør kommisjonen se til det pågående arbeidet i EU om offentlige anskaffelser (Public Procurement Act)⁴

Offentlig etterspørsel av legemidler og helseteknologi bør derfor ses som en del av nærings- og innovasjonspolitikken – ikke som et separat helsepolitisk spørsmål.

Strategisk kapasitet blir en del av konkurransekraften. Den internasjonale utviklingen viser også en annen viktig endring. Pandemien, geopolitisk uro og økt rivalisering mellom stormakter har synliggjort betydningen av kontroll over kritiske verdikjeder og produksjonskapasitet. Dette gjelder også helse. EU styrker derfor sin kapasitet innen blant annet legemidler, bioteknologi og medisinsk teknologi.

For Norge betyr dette at strategisk kapasitet også må inngå i vurderingen av hva vi skal bygge industrielt i Norge. Det betyr ikke at Norge skal produsere alt selv, men vi bør ha en strategisk tilnærming til hvilke deler av verdikjedene vi har særlige forutsetninger for å delta i, og hvor norsk kompetanse, produksjon eller teknologi kan ha strategisk betydning.

Helseberedskap og industripolitikk bør derfor i større grad ses i sammenheng.

Norge må forholde seg til Europas nye industripolitikk. EU beveger seg mot en mer aktiv og koordinert industripolitikk. Konkurransekraft, teknologi, kapital, energi, produksjonskapasitet og strategisk autonomi ses i større grad i sammenheng. For Norge er dette særlig viktig fordi norske virksomheter konkurrerer om investeringer og kompetanse med selskaper og land innenfor EU.

Hvis europeiske land tilbyr bedre rammebetingelser for investeringer, produksjon og oppskalering, vil kapital og virksomhet kunne flytte. Dette ser vi tydelige tegn på i den norske helsenæringen der norske start-ups og scale-ups velger å flytte virksomheten til land hvor kapitaltilgangen er bedre, markedet større eller rammebetingelsene mer attraktive.

På samme måte kan internasjonale selskaper velge andre land når de skal beslutte hvor nye investeringer og produksjonskapasitet skal lokaliseres. Norsk industripolitikk må derfor utvikles med et europeisk konkurranseperspektiv slik at flere norske selskaper velger å fortsette skaleringen i Norge og at flere internasjonale selskaper velger å investere her.

Hva bør Omstillingskommisjonen vurdere?

LMI mener Omstillingskommisjonen bør bruke helseindustri og livsvitenskap som ett konkret eksempel på et bredere norsk omstillingsproblem:

⁴ [Public procurement - Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs](#)

Hvordan går Norge fra å være god på forskning og innovasjon til å bli bedre på investeringer, skalering, produksjon og eksport?

Vi mener særlig fem spørsmål bør vurderes:

1. Hvordan kan Norge utvikle flere produktive og internasjonalt konkurransedyktige eksportnæringer?

Hvilke rammebetingelser må være på plass for at strategisk viktige næringer kan vokse internasjonalt?

- I eksportreformen «Hele Norge Eksporterer» er helseindustrien allerede valgt ut som et satsingsområde på grunn av industriens store verdiskapingspotensial.

2. Hvordan kan Norge redusere gapet mellom forskning og industri?

- Hvordan kan virkemiddelapparatet i større grad understøtte hele verdikjeden fra forskning og kommersialisering til kapital, skalering, produksjon og eksport?

3. Hvordan kan kapital i større grad kanaliseres mot produktive investeringer som styrker langsiktig verdiskaping og eksport?

- Hvordan kan Norge styrke tilgangen på venture-, vekst- og industriell kapital og i større grad mobilisere institusjonell kapital til langsiktige investeringer?

4. Hvordan kan Norge opprettholde konkurransekraft i kunnskapsintensive næringer i møte med Europas mer aktive industripolitikk?

- Norge bør systematisk vurdere hvilke rammevilkår som trengs for kunnskapsintensive og teknologidrevne næringer, i lys av tiltakene EU nå innfører for å styrke konkurransekraften.
- Norge må tilrettelegge for økte investeringer i forsknings- og utviklingsprosjekter samt produksjon for å styrke egen konkurransekraft. Dette bør blant annet omfatte kapital, skatt, virkemidler, regulering, kompetanse og tilgang til marked.

5. Hvordan bør Norge prioritere strategiske teknologier og verdikjeder som bidrar til både konkurransekraft, beredskap og langsiktig verdiskaping?

- Norge bør identifisere hvilke teknologier, verdikjeder og produksjonskapasiteter som er særlig viktige for fremtidig verdiskaping, konkurransekraft og samfunnssikkerhet.
- Det bør være et mål å utvikle sterke norske posisjoner i utvalgte europeiske verdikjeder, fremfor å forsøke å bygge komplette verdikjeder nasjonalt.